

Egzamin ósmoklasisty

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu z języka polskiego po ósmej klasie

Praca z tekstem literackim: Henryk Sienkiewicz „Krzyżacy” (fragment)

Henryk Sienkiewicz „Krzyżacy” (fragment)

Zbyszko odgarnął włosy, które dawno nie podcinane z przodu, spadały mu aż na brwi, chwilę posiedział w milczeniu, po czym jął mówić:

– Dałby Bóg, abym ja tyle mógł wiedzieć o mojej Danuśce, ile wiem o Malborku. Pytacie, com tam widział? Widziałem potęgę krzyżacką niezmierną, przez wszystkich królów i przez wszystkie narody wspomaganą, z którą nie wiem, czyli kto w świecie mierzyć się zdoła.

Widziałem zamek, jakiego chyba i sam cesarz rzymski nie ma. Widziałem skarby nieprzebrane, widziałem zbroje, widziałem mrowie orężnych mnichów, rycerzy i knechtów¹ – i relikwie jakby u Ojca Świętego w Rzymie, i mówię wam, że aże dusza zdrętwiała we mnie, bom sobie pomyślał: gdzie się tam komu na nich porywać? kto ich zmoże? kto się im oprze? kogo ich siła nie przełamie? [...]

Maćkowi dziwne wydały się [...] słowa Zbyszka, więc choć chciało mu się poznać wszystkie przygody młodzianka, jednakże przerwał mu i rzekł:

– [...] A mało to razy zderzaliśmy się z nimi tarczą o tarcz i łbem o łeb! A toś zabaczył², jako im niesporo³ bywało ku nam – i jak na zatwardziałość naszą narzekali: że to nie dość było konia zapocić i kopię pokruszyć, jeno trza było cudze gardło wziąć albo swoje dać! Byli tam przecie i goście, którzy nas pozywali – a wszyscy z hańbą odeszli. Cóżżeś to tak zmięknął?

– Nie zmięknęłam ja, bom się i w Malborku potykał, gdzie też i na ostre gonili⁴. Ale wy ich wszystkiej potęgi nie znacie.

Lecz stary rozgniewał się.

– A ty znasz-li całą moc polską? Widziałeś wszystkie chorągwie w kupie? Nie widziałeś. A ich potęga na krzywdzie ludzkiej i na zdradzie stoi, bo tam i piędzi⁵ ziemi nie ma, która by była ich. Przyjęli ci ich książęta nasi, jak się ubogiego w dom przyjmuje – i obdarowali, a oni porósłszy w moc, pokąsali tę rękę, co ich żywiła, jako psi bezecni⁶ i wścickli. Ziemię zagarnęli, miasta zdradą pobrali i ot ich moc! Ale choćby wszyscy królowie świata szli im w pomoc – nadejdzie dzień sądu i pomsty.

– Skoroście mi kazali gadać, com widział, a teraz się gniewacie, to wolej zaniecham⁷ – rzekł Zbyszko.

Maćko zaś sapał przez jakiś czas gniewnie, po chwili jednak uspokoił się i rzekł:

– Albo to raz tak bywa! Stoi ci w lesie chojar⁸ jako wieża sroga, myślałbyś, że wiek wieków postoi, a stukniesz w niego godnie obuchem, to ci się pustką odezwie. I próchno się w nim sypie. Taka to i krzyżacka moc!

1 Knecht – żołnierz pieszy w dawnym wojsku niemieckim.

2 Zabaczyć – zapomnieć.

- 3 Niesporo – niechętnie, niewygodnie.
- 4 Gonić na ostre – pojedynkować się konno na ostre kopie albo włócznie.
- 5 Piędź – dawna miara długości.
- 6 Psi bezecni – tu: budzący odrazę.
- 7 Wolej zaniecham – tu: przestanę opowiadać, zamilknę.
- 8 Chojar – stare, wysokie drzewo iglaste.

Zadanie 1

O wydarzeniach opowiada A/B, utwór należy do C/D.

- A. narrator.
- B. podmiot liryczny.
- C. liryki.
- D. epiki.

Zadanie 2

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

- A. Według Maćka polskich rycerzy charakteryzuje wola walki i niezłomność.
- B. Według Maćka Krzyżacy byli wdzięczni polskim księżętom za okazaną pomoc.

Zadanie 3

Podaj dwa przykłady ilustrujące negatywne postępowanie Krzyżaków na ziemiach polskich.

Przykład 1

.....

Przykład 2

.....

Zadanie 4

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Mącko odrzuca opinię Zbyszka o Krzyżakach, ponieważ uważa, że Zbyszko

- A. przecenia potęgę Krzyżaków.
- B. sprzymierzył się z Krzyżakami.
- C. podał zmyślane informacje o Krzyżakach.

Zadanie 5

Jakie słowo Zbyszko powtórzył kilka razy, aby wzmocnić wiarygodność swojego przekazu na temat Krzyżaków?

Słowo

.....

Zadanie 6

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Maćko posłużył się przykładem chojara, aby pokazać, że potęga Krzyżaków jest

- A. wieczna.
- B. pozorna.
- C. ukryta.

Zadanie 7

Podaj trzy dowolne wyrazy archaiczne, inne niż w przypisach, i określ rolę archaizmów w utworze.

Wyrazy (przykładowe)

.....

Rola archaizmów

.....

Zadanie 8

Uzupełnij artykuł hasłowy tak, aby związek frazeologiczny wskazany przez Ciebie był zgodny z podanym objaśnieniem. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

.....— spierać się, walczyć o coś lub w czyjejs obronie.

- A. wrócić na tarczy.
- B. rzucić (komuś) rękawicę.
- C. kruszyć kopie (o coś, o kogoś).

Zadanie 9

Zaznacz szereg, w którym kolejno występują części mowy zawarte w wypowiedzeniu 'I próchno się w nim sypie'.

- A. spójnik, rzeczownik, zaimek, spójnik, rzeczownik, czasownik.
- B. spójnik, rzeczownik, zaimek, przyimek, zaimek, czasownik.
- C. spójnik, rzeczownik, zaimek, przyimek, rzeczownik, czasownik.

Zadanie 10

Na podstawie poniższej informacji podaj autora, tytuł, gatunek utworu będącego lekturą obowiązkową.

Akcja utworu rozgrywa się w ostatnich latach panowania cesarz Nerona (63-68 r. n. e.) w Rzymie.

Autor

.....

Tytuł

.....

Gatunek

.....

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

A D

Zadanie 2

A. P

B. F

Zadanie 3

Przykład 1: zagarnęli ziemie, która do nich nie należała.

Przykład 2: kierując się zdradą, podporządkowali sobie miasta.

Zadanie 4

A

Zadanie 5

Słowo: widziałem

Zadanie 6

B

Zadanie 7

Wyrazy (przykładowe): mrowie, młodzianek, zmoże

Rola archaizmów: Zastosowane słownictwo archaiczne posłużyło do oddania realiów epoki.

Zadanie 8

C

Zadanie 9

B

Zadanie 10

Autor: Henryk Sienkiewicz.

Tytuł: „Quo vadis”.

Gatunek: powieść historyczna.